

B

Bulletin Společnosti
Otokara Březiny

Jaroměřice
nad Rokytnou

Březen 2025

číslo **85**

Mír (úryvek z eseje) / Otokar Březina	3
Obnovit život v básnickém slově / Miloš Dvořák	4
Znamení moci (úryvek) / Jan Zahradníček	12
Knihař a spisovatel Stanislav Vodička (2. část) / František Dvořáček	15
Zápis z členské schůze SOB / Lenka Štraubová	20
Zpráva o hospodaření SOB za rok 2024	26
Plán činnosti SOB v roce 2025	28
Poděkování Viktoru Dvořákovi a Petru Hudečkovi	29
Program jarního setkání	30
Pozvánka na výstavu Zdeňka Šplíchala	31

■ Z TVORBY OTOKARA BŘEZINY

Mír (úryvek z eseje)

Každé násilné sjednocování národů rozmnožuje jen bolest na této zemi. Neboť i národ, když dospěl prací k uvědomění svému, touží po věčnosti. Nechce zemřít: jen dobrovolně chce vstoupit ve společenství duchovního díla lidského rodu. Nikoli národ v druhém národě, ale každý národ v hlubinách vlastní své bytosti má největšího svého nepřítele a nebezpečí, každý, i nejvyšší z bratří ve svém srdci, v neovládnutých, démonických jeho živlech, v hypnotizující přitažlivosti nižších světů, v temných rozkoších chaosu a smrti, krutosti, pýchy a tmy, v chřadnutí lásky, v zatmění vnitřního zraku pro duchovní podstatu věcí, v šílenství, které se tají, vždy připraveno vyšlehnouti, i pod vítězným zákonem rozumu. Nikoli v pýše, která staví národ proti národu a člověka proti člověku, ale jedině v duchovním sjednocení bratří může být dobytá a vykoupěna země. Věci mají svou cenu a krásu jedině tím, kde slouží dílu bratrského spojení duchů.

*Esej z cyklu Skryté dějiny, citováno podle knihy
Hudba pramenů a jiné eseje (ed. Petr Holman, Odeon,
Praha 1989, s. 154–155)*

Obnovit život v básnickém slově

Literární kritik, historik a básník **Miloš Dvořák** (9. září 1901 Jasenice – 26. července 1971 Náměšť nad Oslavou) letos nemá žádné „kulaté výročí“, ale způsob, jakým se vyjadřoval k dílu a životu Otokara Březiny, nepřestává čtenáře naplňovat obdivem, úctou a poznáním. Proto má smysl se k jeho úvahám, objevům a interpretacím stále vracet.

[...] Všechno, co bylo pro Otokara Březinu ztraceno, je v jeho verších jakoby znovu nalezeno: v básnickém slově se obnovuje jeho život. Výmluvným dokladem této obnovy je báseň Snad potom..., kterou zde proto uvádíme skoro celou:

„Na úpatí pohoří Smrti, kde v ledovců záhadný spád
se smývá Věčnosti příval, chci umdlený spát
a iluzi dní, klam krve a šero vlastního žití
jak dusivý sen, jenž na prsa kleká, chci snít.

A probuzen lítostí duší svou povstat za tisíc jar,
pod zestárlým sluncem až blankytu vyhasne žár
a k vychladlé zemi jak uhelný milíř, zetlelý v kouři,
se zřítí udušen život pod nánosem věků a bouří.

Snad potom, v žal posledních soumraků, vzpomenu zpět
na vyhaslých lilií a západů krvavý květ,
na hudbu pěnících vod, jak v ztlumeném zachvění citer
v ruch růžových slavností zvonila za vyhaslých jiter,

a v zeleních niv na zářivé průvody slunečních dní,
jak v triumfech táhly, v jáсотu barev a v šelestu žní
pod rozpjaté struny čekajících nocí, z nichž lila se jednou
na hlavy dávných národů vůně. A procitlé zvednou

se písňe bývalých tužeb, pohledů doznělý smích
a rozkoší žár, jimž dýchal těl vonný a chvicí se sních,
a v dýmu vyhaslých věků a ve tmy zapadlých vodopádech
snad s lítostí ucítím vlastního života teplo a vůni a zádech.“

V této básni máme obraz celé vnitřní proměny, která se v Březinově duši odehrává v *Tajemných dálkách* a ve *Svítání na západě*.

Na začátku zde máme opět myšlenkový symbol („na úpatí pohoří Smrti“), ale jeho působnost se stále více ztrácí, až se celá báseň mění v přímé zachycování a prožívání krásy. Myšlenkový symbol je mu pomůckou k dosažení tohoto cíle.

Všimněme si, jak je tato báseň stavěna. V první strofě je celý ten neradostný a trýznivý život, který jest mu souzeno žítí („iluzi dní, klam krve a šero vlastního žití / jak dusivý sen, jenž na prsa kleká, chci snít“), v druhé je zřícení a pohřbení všeho života („a k vychladlé zemi jak uhelný milíř, zetlelý v kouři, / se zřítí udušen život pod nánosem věků a bouří“), a teprve po jeho zániku chce „probuzen lítostí duší svou povstat“, aby prožíval celý ten život, který jaksí neprožil, „světla vyhaslých lilií“, „hudba pěnících vod“, „zářivé průvody slunečních dní“ atd.

Tady začíná nádherný Březinův let, v kterém vidí život v ozáření neznámé krásy jako cosi velikého a slavného. A to všechno, co zde prožívá

promítnuté do minulosti, je obnovení života kouzelnou mocí slova, tou mocí, kterou básník oslavuje ve *Stavitelích chrámu*: „Ó, moci Věčného Slova! / Vysvobozující! / Soumraky v sladkost rozpouštějící / druhým světlem!“

Právě v této básni Snad potom... máme soumrak rozpouštěný v sladkost. Celá její druhá část je jen rozkoš z toho, že může zachycovat krásu světa, který vidí v nebývalé čistotě a neposkvrněnosti, v „čistotě prvotních světél“, jak to řekl v básni Dlouho stáli... ve *Větrech od pólů*.

Zde si ještě básník není plně vědom té obnovy života básnickým slovem, která v něm silně klíčí, ale přece jenom ji tuší a je jí stále nablízku, když celou báseň končí veršem:

„Snad s lítostí ucítím vlastního života teplo a vůni a zádech.“

[...]

Březina chce každou věc a každou bytost pojmout v jejím životním rozpětí, jak o tom mluví mimo jiné verše Modlitby večerní:

„Ať všecko obsáhnu, všech cíle drah a cest,
co vidím žít a mřít a růst a kvést a zrát,
sil živých věčný kruh, jenž konstelace hvězd
v své síti navléká a řídí vzlet a pád“

Představa života, který se rodí, roste, kvete, zraje a umírá a znovu se rodí, je jednou z dominujících představ celého díla Březinova, a právě tuto představu mu pomáhaly přírodní vědy co nejvíce rozvinout a umožnily mu promítnout ji na celé epochy života, který tu byl a který zanikl.

Poznatky z přírodních věd měly zejména v Březinově mládí vliv na utváření jeho názorů na život, jak o tom svědčí nejedna stránka z jeho korespondence. Později však jeho vidění života je mnohem méně determinováno přírodními vědami. Život před ním vyvstává stále víc jako cosi svobodného, zázračného, co přesahuje všechna vymezení a omezení lidského rozumu. Jeho pojetí života není už vědecké, nýbrž náboženské.

Jestliže Březina čerpal obrazy z přírodních věd, neznamená to, že přijímal všechny přírodovědecké názory. Nás především zajímá, jak dovedl poznatků přírodních věd užít k podobenství vlastního života, k zrcadlení vnitřního stavu.

Velmi krásné příklady takového promítnutí duševního stavu básníkovy do přírodních, zejména geologických jevů máme právě v básni Snad potom...:

„a k vychladlé zemi jak uhelný milíř, zetlelý v kouři,
se zřítí udušen život pod nánosem věků a bouří.“

[...]

Březina nikdy nechce zvětšovat a nadouvat, co je samo o sobě malé, nýbrž vždycky hledá výraz, který by byl úměrný síle a velikosti toho, co prožívá.

Právě vlastní Březinovo uplynulé mládí, celý ten život, který v něm odušmřel, nutí jej, aby tíhl k minulosti Země, k minulosti života, k oporám dávno zaniklým, které jako by nalézaly nový život a novou přítomnost v jeho verších:

„Snad potom, v žal posledních soumraků, vzpomenu zpět
na vyhaslých lilií a západů krvavý květ,
na hudbu pěnících vod, jak v ztlumeném zachvění citer
v ruch růžových slavností zvonila za vyhaslých jiter“

Lilie svítily, zahrady krvavě kvetly, vody zvonily, jitra svítily ve slavnostním ruchu, všechno je v Březinově představě v činnosti a v pohybu, ale všechno umírá a zaniká a zůstává jenom esence této činnosti, cosi očištěného, věčného, co básník zachycuje svým slovem.

Geologické představy napomáhají u Březiny nejen prostorové šíři, nýbrž i zvláštní časové hloubce, která se projevuje v jeho cítění přírody.

[...]

A čteme-li verš Motivu z Beethovena:

„A jitro věčných dní až vzplá ti zrůměněné“,

máme pocit, jako by všechna jitra, která kdy básník viděl, proměnila se mu v toto jediné jitro, v kterém by chtěl zhustit všechna jitra, co jich naše země měla před ním a co jich bude mít po něm. A co se v duši básníkově takto objevuje, tvoří věčnost.

Celý tento proces zajisté nevychází z vědy, nýbrž ze života básníkovy, avšak věda mu do značné míry napomáhala.

Chvilé vyššího zjasnění života, které zachycuje ve svých verších, jsou pro básníka chvílemi očištění, k němuž přispívá velkou měrou právě poznání.

Tu je opět pro Březinu významná Modlitba večerní, v které vyslovil nejsilnější svou touhu po poznání. Báseň začíná touto evokací:

„Ó smrti živých těl, již noc se stává dnem,

svou šťávu tajemnou lej v moji teplou krev,

svou mdlobou smrtelnou mne spoutej v loži mém,

je měkká náruč má jak bílé lokty děv.

Ty vůni zázračná, z níž voní jiný svět,

můj zemský život ztaj a nadpozemský zvlň

a proseb žár a šleh, jenž spaluje mi ret

a v tváři rudý plá, mi v duši ztiš a splň!“

Žízeň po poznání je u Březiny v pravém slova smyslu modlitbou. Je to žízeň, která stravuje celé jeho tělo a celou jeho bytost a která ji proměňuje.

Velmi správně ukazuje Jakub Deml, že Otokar Březina neprosí o poznání pro poznání, nýbrž o zápal poznání, jak to říkají první dva verše druhé strofy:

„V mých očích tmavou svítilnu se, svatá, schyl,

lej nový olej v ni a zapal poznání“

V celé Modlitbě večerní spojuje poznání se zážitkem smrti a roznícením vyššího života. Víím, že poznání nemá u všech lidí týž smysl jako u Otokara Březiny, u mnoha lidí má smysl právě opačný a je spojeno s gestem vzdoru a vzpoury, avšak tento poměr k poznání je významný a závazný pro celé dílo Otokara Březiny.

Realistický skepticismus, který se často projevuje v jeho dopisech z mládí a jímž Březina souvisel s realistickým obdobím naší literatury, je v Modlitbě večerní úplně rozpuštěn v živé vlně jeho básnické inspirace. A tak vidíme, že věda a poznání posiluje u Březiny tu výlučnou uměleckou askezi, již se oddal.

Čím více pokračuje přísná askeze básníkovy, tím více cítí, jak v něm roste neznámá síla, která je v ustavičném živém vztahu k tomu, co básník dělá.

Z jeho korespondence s Františkem Bauerem i s Annou Pammrovou vidíme, jak se vymykal a uzavíral okolí, a čím víc se mu uzavíral, tím víc se otevíral této neznámé síle. V básni Vůně zahrad mé duše čteme verše:

„Dýchaly jste na mne životem těch podivných květů,

jež zavřeny slunci otvírají se slavnému mlčení hvězd:

ve chvílích bolestného mrazení nad nevyslovenými výkřiky
písně!“

Tady vidíme, kam Březinu vede jeho básnická tvorba. Jeho úsilí postavit se („bolestné mrazení nad nevyslovenými výkřiky písně“) dává mu stále víc cítit neznámou sílu, která má na tomto úsilí svou účast.

Tuto tajemnou sílu Březina cítí nejprve jen z dálky, jako neurčitý a nezřetelný pokyn, který ho vyzývá, aby jej následoval.

[...]

Zřetelný a určitý je tento pokyn v básni Pohled Smrti, zejména v jejím závěru:

„Jak somnambul svedený z lože, bledý, spoután a něm
pod hypnózou Nepoznaného jdu se svým snem
a přede mnou chví se, v umdlených rukou mých dní,
zraky tvými rozžatá světla pohřebních pochodní.“

Tato neznámá síla v něm roste z oběti vlastního života, kterou přináší umění, a vede jej. A čím ji jasněji a zřetelněji cítí, tím odhodlaněji pokračuje ve své dráze. Z tohoto odhodlání vyrostla báseň Umění, závěrečná báseň *Tajemných dalek*.

Kdykoliv se mu podaří v některé strofě zachytit, čím se vlní jeho nitro, i když to byly stavy těžké a zoufalé, prožívá najednou neznámou radost a rozkoš a cítí se zavázán té síle, která v něm pracuje.

Je významné, že Březina, který všechny své síly a schopnosti dává umění, necítí se nikdy jeho výlučným původcem, nýbrž jen spolutvůrcem a spolupracovníkem.

Smyslem Březinova umění jest, jak už jsme řekli, obnovit život, svět a všechny jeho věci v básnickém slově.

Daří-li se mu jeho dílo, tu cítí, že táž tvůrčí síla, která vytvořila všechny věci a bytosti, celý kosmos viditelný a neviditelný, pracuje i v jeho slově, že on s ní spolucítí a spolupracuje. Toto vědomí v něm později stále roste a proměňuje celé jeho dílo v bohoslužbu.

Takový stav se projevuje zřetelně již v básni Slavný smutek na konci *Tajemných dalek*, kde si básník v široké vlně obnovuje všechny hluboké zážitky, které v něm utkvěly ze života této země:

„Tenkrát opojení nekonečných jar sálalo z kalichů květů,
záření nespočetných dní zpívalo v narážení bílého světla,
tisíc neznámých nocí přselo zlatými lijavci hvězd.
Staleté hymny budoucích lesů šuměly v korunách stromů
a bohatství nekonečných žní se vlnilo ve vlhkém výdechu země.“

Tady opět vidíme, jak Březina každý projev země a jejího života cítí ve Věčnosti, v duchové esenci, která přetrvává pomíjivý svět hmoty. A ve všem, co obnovuje svým slovem, cítí tu podstatu jako ve vlně, která zaplavuje jeho nitro:

„V těch chvílích smutek můj byl jediným vzedmutím věčného smutku,
rozlitého staletími, zaplavujícího národy, zmítajícího vlnami duší,
rozžhaveného v ohnivě brázdy fosforeskujících vln
pod němými klenbami nocí“

Je to vlastně v základě hluboké citění jediné tvůrčí síly, která jej spojuje s celým vesmírem. Toto citění se nejdříve utváří v básníkově podvědomí, je promítnuto v jeho lítosti a smutku do minulosti, ale záhy vstupuje do jeho vědomí, v bezmezné radosti básníkově se promítá do přítomna a vztahuje se na všechno živé kolem něho. To se děje v druhé Březinově sbírce *Svítání na západě*.

Úryvky z Dvořákovy stati Dílo Otokara Březiny vybral Petr Kopejska. Citováno podle knihy Ladislava Soldána Miloš Dvořák – literární historik, kritik a básník, vydala Slezská univerzita v Opavě 2005, s. 76–82. Úryvky Březinových básní upravujeme podle aktuálního vydání jeho Básnických spisů (vydal Ústav pro českou literaturu AV ČR, Nadační fond Česká knižnice a Host, Praha–Brno 2021).

■ VÝROČÍ

Jan Zahradníček

(17. ledna 1905 Mastník – 7. října 1960 Vlčatín)

Znamení moci (závěr)

Je hodina temnot, dveře jsem zavřel a okno otvírám
a neslyším už zvony, ani jiný hlas radostný, jen dlouhý vzdech.
vycházející z jeho zdi a z jeho dlažby a stromů, jak se nakláním
nad toto pochmurné panorama města dvou vrchů
vrchu s kasematami a vrchu s katedrálou
Nic neslyším než vzdech bezmoci, jak v temnotách pozoruji
ten první vrch s mučírny a druhý
ten kostelní útes s věžemi v moři domů
Svatý Michael, Svatý Jakub, Svatý Tomáš a Maří Magdalena
tolikrát přirozenost milostí osedlaná
ti jasní kentaurové
s měděnkou na hřbetech připraveni ke skoku do blankytu
kam visí obrácení špicemi věží svých
Hledí mi do okna ti strážci pospolitosti nezměrné
zatímco blízko i v dálce
dokonává se zápas, jenž začal už za křižáků, králů a trubadúrů
zápas s prapory rozvinutými naveskrz
v němž nikdo mne nezastane...

Je jich mnoho, ale co na tom, jsou vlastně dva
Je jich mnoho, kdo padá a krvácí, ale jsou vlastně dva
Jako katedrála a mučírna stojí tu proti sobě
jak ty dva vrchy, mezi nimiž město se rozlévá
Muž s očima dítěte. Nad dějinami. Žehnající a bezbranný
A ten pan Nikdo. Tvář mroží. Tvář zpod dějin
a pohromami se deroucí...

Jde o vládu nad světem.
Jde o člověka, který se zahazuje
sám sobě ponechán
Viděli jsme, jak celé věky se snažil uniknout ze staré hrůzy
upadáje do nízkého strachu
viděli jsme, jak se pokoušel stáhnout všechno své bohatství,
všechno dobro
z dosahu Boží ruky
pojistit se a klidně spát
a zatím jak svatý Bartoloměj svlečeno z kůže
po celém svém povrchu člověčenstvo strašlivě krvácí
Ze všeho se už vydali, teď hluboko pod cenou
musí nabízet své tělo, své mládí a věčnost svou
Byli jsme svědky toho, jak člověka ubývá
zatímco Bůh jen roste

Roste a má
a zmnožuje ustavičně sám v sobě svou blaženost
ustavičně se vrací k svým věčným pramenům, k své hluboké noci
sám plný, sám se sebe naplňuje spásu člověka, spásu světa

Z jeho kostelů rostou domy
z jeho tajemství věda
z jeho poslušnosti svoboda

V jeho jediných rukou zadarmo dávajících
v jeho žehnajících rukou probodených
jediná opravdová, jediná skutečná moc a vláda
jediná opravdová, jediná skutečná vláda nad světem

*Závěr básnické skladby Znamení moci, dokončené v červnu 1951
před básníkovým uvězněním, přejímáme se souboru jeho Díla II
(podle samizdatové edice Bedřicha Fučíka k vydání připravili Mojmir
Trávníček a Radovan Zejda, vydal Československý spisovatel
v Praze 1992, s. 285–287).*

■ STUDIE A DOKUMENTY

Knihař a spisovatel Stanislav Vodička, přítel Jakuba Demla (2. část)

Z různých textů, ale především také z mnohých dedikací vyplývá, jak a kudy směřovaly přátelské cesty Jakuba Demla a Stanislava Vodičky. Byly to cesty okořeněné jejich debatami, které se vinuly kolem řeky Oslavy, z níž vystupovaly mohutné hřbety balvanů, které Otokar Březina tak trefně pojmenoval „velrybové mocní“. Stoupali do kamenitých strá-
ní, chodili po polních pěšinách a lesních stezkách v okolí Tasova.

Literární cesta Stanislava Vodičky

Do literatury vstoupil Stanislav Vodička poměrně pozdě. Začínal ne-
smělými verši, drobnou sbírkou *Bezpečí domova*, kterou vydal vlastním
nákladem v Tasově v létě 1945.

V básni *Vždycky mi zbude něco vyznává:*

Když kvetl v dálce za panskými sady
v bezelstných tůních očí modrý len,
vždycky mi zbylo něco pro zármutek tady,
čemu jsem nikdy nenalezl jmen.

Už nepřiletí zpátky ptáci dětských snění,
znaveni padli do bezedna cest,
tak jako dětství bylo a už není,
byť mohl lopuch stokrát na zahradě kvést.

Některé svoje práce vydal v samizdatové edici Rukopisy VBF, kterou založili Vladimír Binar a Bedřich Fučík, původně pro vydávání Díla Jakuba Demla, a Vodička pro ni v sedmdesátých letech minulého století prováděl knihvazačské práce. Také jeho vzpomínková kniha *Básník Jakub Deml v Tasově* vyšla nejdříve samizdatově v Rukopisech VBF v Praze, 1978. Petru Holmanovi ji opatřil věnováním:

Petru Holmanovi, příteli dobrému,
s jakými se setkáváme v životě
jenom vzácně.
Stanislav Vodička
Velké Meziříčí 27. 9. 1980

Samizdatově vyšel ještě soubor jeho povídek *Umírající kolátora* (Praha 1981). Pro své přátele vydal v roce 1981 jako soukromý tisk *Štědrověčerní vytrubování* i se svojí kresbou. Přátelům Mikuláškovým ji doprovodil věnováním:

Pokojné Vánoce a zdraví všem přeje
Stanislav Vodička.

Vodičkova oficiálně vydaná prozaická prvotina *Tam, kde usínají motýlové* přinesla jeho skvostné literární miniatury, jakési básně v próze a vzpomínkové zápisy. Pro čtenáře se stala skutečným zjevením. Knihu, kterou v roce 1978 vydalo nakladatelství Vyšehrad, doprovodil svými křehkými akvarely Mirko Hanák. Bohužel malířka a grafička Lidmila Dohnalová, Vodičkova dcera, možnost ilustrovat tatínkovu knihu nedostala, vadil její podpis pod provolání Dva tisíce slov.

K dalšímu vydávání Vodičkových knih docházelo až po jeho smrti, vždy díky editorské péči Vladimíra Binara. *Planina tichá* vyšla v roce 1983 v nakladatelství Vyšehrad, opět s ilustracemi Mirko Hanáka. Nakladatelství Mladá fronta vydalo o rok později výbor z Vodičkova díla *Na vzdušné pěšince*. Na přebalu knihy můžeme číst slova o jejím vzniku:

Některé knihy procházejí cestami milostnými, některé vzejdou z náhlého zablesknutí, jiné z bolesti a mnohé se protmácejí celým životem člověka. Pomalu dozrávají a najednou mají svou tvář. Tak nějak vznikala také moje knížka.

V nakladatelství Vyšehrad vyšel roku 1990 soubor Vodičkových povídek *Jepičí okamžiky*, tentokrát s ilustracemi Bohuslava Reynka. Kniha *Básník Jakub Deml v Tasově* vyšla kromě zmíněného samizdatového vydání ještě v roce 1991 ve Velkém Meziříčí, tentokrát již s grafickým doprovodem, půvabnými linoryty Lidmily Dohnalové a s doslovem Bohuslava Mikuláška Cestami Stanislava Vodičky. Do třetice ji vydalo v roce 2001 nakladatelství Torst s fotografiemi Jana Jakuba Zahradníčka. V knize zanechal Stanislav Vodička pozoruhodné svědectví o Jakubu Demlovi, o jejich vzájemném vztahu, který nebyl vždy jednoduchý a klidný, jak se o tom zmínil Petru Holmanovi v zápisu do jeho cestovního deníku v srpnu 1973:

Jednou mi řekl Jakub Deml: „Milovat Jakuba Demla je těžké.“ Někdy to bylo opravdu těžké. Kdo se však nepokouší rozložit Demlovu osobnost na člověka, na kněze a básníka, ten pochopí z jeho díla mnohé, protože – jak sám napsal – „Bůh je nevinný!“ Proto, kdo chápe všechno skrze Boha, tomu jsou věci prosté!

I dílo Jakuba Demla se otevírá! Vždyť bychom neznali ani světla, kdyby nebylo tmy.

Měl jsem radost, pane Holmane, že mladý, vzdělaný člověk přišel do Tasova za Jakubem Demlem. Bylo mi však zároveň smutno nad Vaším poznáváním krásy. Vždyť mne úřední posudky pronásledovaly až do důchodu. V tom měl Jakub Deml pravdu. Milovati Jakuba Demla je těžké. K této pravdě Vám však povím i jeho kněžské odpouštění. Řekl mi: „Stanislave, kdyby Vám to mělo škodit, nemusíte za mnou chodit.“

V dedikaci do knížky *Jugo*, vydané v Tasově 1936, to básník vyjádřil ještě lapidárněji:

Mistru knihaři
Stanislavu Vodičkovi
udělat jantarový náhrdelník a lýru,
nebo chytit šneka,
to be nebelo tak néhorši,
neco z toho be dovedl i stréček
Matěj Křópal – ale udělat
moře anebo milovat
Jakuba Demla.

Jakub Deml
V Bosni vo posvícení, vo tem starym cisařskym,
ešče za našeho života

Tasovské působení Stanislava Vodičky připomíná básníkovo vepsání do *Pupavy* (Tasov 1939):

Mistru knihaři
Stanislavu Vodičkovi
za to, že není čestným
občanem Tasova, ale
oslavuje jej více než
ten čestný, asi proto,
že je na Stezce Otokara
Březiny a na řece Oslavě...

Jakub Deml
V Bosně 4. VII. 1939

Do sbírky *Moji přátelé* (Tasov 1947) Jakub Deml svému příteli vepíše srdečná slova:

Stanislav Vodička,
mistr knihař a mistr
člověk, tělem i duší
naturalizovaný Tasovan,
zasluhuje, aby se mu
tasovské květiny poklonily,
a pokud možno i rozvoněly...

Jakub Deml
V Tasově 8. XI. 1947

Jindy se mu vyznal:

O vazbách, příteli Vodičko, psát nechci – zato o přátelství. To rodí se většinou pomalu, jsou však i případy náhlé – setkáme-li se s člověkem hodnotným. A to se stalo, když jsem poznal Vás, a tu vzpomněl jsem si na poslední verš básně R. Kiplinga Tisící muž: Devadesát devět povrchních úslužníků uteče, upadneš-li v nemilost nebo budeš zesměšněn, ale tisící muž s tebou vstoupí až na šibenici a snad i za ni. A takového jsem poznal ve Vás!

Jakub Deml si vážil a cenil knihařského umění svého přítele, jak připomíná hned několik jeho dedikací. Do *Šlépějí XXV* mu vepsal:

Mistrovskému knihaři
(nejen, že je mistrem ve svém
oboru, ale také, že je
svědomitý!)
Stanislavu Vodičkovi
s díkem za jeho práci
a v přátelské oddanosti
Jakub Deml
V Tasově 13. XI. 1940

František Dvořáček

Dokončení stati uvedeme v příštím Bulletinu SOB.

Zápis z členské schůze konané 14. 12. 2024

Schůze byla svolána výborem Společnosti Otokara Březiny (SOB) jako náhradní řešení za schůzi, ze dne 14. 9. 2024, která byla zrušena kvůli složité povodňové situaci.

Čas: 11.00–13.00 hodin.

Místo: Muzeum Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou.

1. Prezence

Přítomno 14 členů: dámy a pánové František Dvořáček, Roman Rogner, Iva Novotná, Helena Stejskalová, Marie Kouřilková, Karel Vala, Gabriela Kopcová, Jiří Svoboda, Lenka Štraubová, Petr Kopejska, Anna Zlatušková, Veronika Zlatušková, Tomáš David, Vladimíra Kunstová.

Omluveni: Jiří Dan, Emanuel Nožička, Jiří Poláček.

Spolupracující: Viktor Dvořák.

2. Přivítání, kontrola usnášenischopnosti

Dle Stanov SOB jsme vyčkali 30 minut od hodiny oficiálního zahájení schůze, po uplynutí 30 minut byla schůze prohlášena za usnášenischopnou.

Volba zapisovatele, návrh: Lenka Štraubová.

(Ano: 14, Ne: 0, Zdrželi se: 0)

3. Schválení programu

(Ano: 14, Ne: 0, Zdrželi se: 0)

4. Aktuality a záměry (Petr Kopejska)

Upozornění na výstavu Otokara Březiny v Praze v Muzeu literatury – Roman Rogner.

Petr Kopejska poté vysvětluje záměr nastartování projektu revitalizace a zpřehlednění muzejní sbírky – aby naše muzeum bylo zapsáno do Centrální evidence sbírek (CES), vedené pod ministerstvem kultury, jinak nejsme plnohodnotným muzeem, k tomu je nutné kromě jiného založení přírůstkové knihy.

Evidence je spojená s širší dostupností finančních prostředků a nových kontaktů, ale zároveň přináší řadu nových povinností, které je třeba přesně naplňovat, tedy s větší odpovědností za chod muzea dle znění muzejního zákona.

Bylo by proto dobré ustanovit pro správu muzea jednoho člověka, který by mohl být za svou činnost v rámci projektu odměňován.

Odborné posouzení stavu sbírek a na základě tohoto posouzení stanovení jakéhosi bodu „nula“ přislíbil osobní návštěvou Muzea Otokara Březiny ředitel PNP / Muzea literatury v Praze pan Michal Stehlík s kolegy. Pan Stehlík by se měl v Jaroměřicích objevit někdy v polovině ledna 2025.

Diskuse přítomných o kvalitách a vzniku filmu *Poselství lásky a učení Vincence Lesného a Otokara Březiny*. Je velmi nejasné, jak dále s distribucí. Rádi bychom se do toho nějak zapojili, pan Kopejska o tom nedávno jednal s režisérem filmu. Autorská práva na film vlastní režisér Oliver Malina Morgenstern. Bohužel je obtížné sehnat dostatek finančních prostředků na distribuci filmu, ale vše je v jednání zatím jen s krajem Vysočina.

5. Stav Společnosti Otokara Březiny, navrhované změny

(Lenka Štraubová, Petr Kopejska)

S ohledem na ekonomickou situaci všeobecně a pro zachování chodu muzea je nutné zvýšit vstupné a zároveň zvýšit odměny průvodkyním.

Návrh: zvýšení vstupného do muzea: základní vstupné – 80 Kč, snížené 50 Kč. Zvýšení odměny za průvodcovské služby: 80 Kč/hodinu.

(Hlasování: Ano: 13, Ne: 0, Zdrželi se: 1)

Návrh byl členskou schůzí přijat 92% většinou hlasů všech hlasujících přítomných. Tato změna vstupuje v platnost od 1. 1. 2025.

6. Redukce počtu členů výboru z třinácti na sedm

(navrhuje Petr Kopejska)

Někteří členové výboru již nemohou vykonávat aktivní činnost a zúčastňovat se schůzí výboru ze zdravotních a jiných důvodů. Pan Jiří Dan Jiří se prostřednictvím e-mailu omluvil ze schůze a zároveň rezignoval na členství ve výboru. Rezignace byla přijata. Pan Ladislav Šabacký požádal o zrušení členství ve výboru z vážných zdravotních důvodů už před rokem a bylo mu vyhověno.

Současní členové výboru – Kopejska (předseda), Höfer (místopředseda), Štraubová, Stejskalová, Reslová, Zlatušková A., Zlatušková V., Dvořáček, Kouřilková, Kunstová, Michálková, Lisá, Ergensová.

Nyní je třeba oslovit všechny současné členy výboru s otázkou, zdali jim jejich členství něco přináší a chtějí ho dále dobrovolně aktivně naplňovat. Případně znát důvody toho, proč se rozhodli ve výboru nebýt.

Tak či tak navrhujeme zeštíhlení výboru a určení konkrétní oblasti, o níž by člen výboru v rámci SOB primárně pečoval dle svých zájmů.

Optimální počet členů výboru i v zájmu přehlednější komunikace by mohl být sedm.

(Hlasování: Ano: 14, Ne: 0, Zdrželi se: 0)

Návrh byl přijat 100% počtem hlasů přítomných hlasujících.

Předseda Petr Kopejska si ukládá za úkol oslovit všechny současné členy výboru a vše potřebné od nich zjistit.

7. Nový web SOB (Roman Rogner, Petr Kopejska)

Poděkování Romanu Rognerovi za vytvoření nových webových stránek SOB (www.otokarbrezina.cz) a jejich bezplatnou administraci.

Díky této změně je například možno zasílat aktuální zprávy prostřednictvím newsletteru členům společnosti, na něž máme e-mailový kontakt, což je tak zhruba polovina.

Lepší informovanost členů je velkým posunem v komunikaci s členskou základnou.

8. Sborník z mezinárodní konference 2023 a jeho vydání

(Petr Kopejska)

Bylo požádáno o dotaci na vydání sborníku, který bude vydán, bude-li dotace poskytnuta. Zatím je vše ve fázi posouzení žádosti.

9. Schválení výše členských příspěvků na rok 2025

(odůvodnění Lenka Štraubová, Petr Kopejska)

Příspěvky jsou důležitou podporou členské základny pro fungování SOB a zejména muzea. Jeden ze zdrojů na zaplacení průvodkyň.

Původní návrh 300 Kč za kalendářní rok a člena SOB byl po diskusi snížen na 250 Kč.

(Hlasování: Ano: 14 přítomných, Ne: 0, Zdrželi se: 0)

Návrh byl členskou schůzí přijat 100 % hlasů všech přítomných hlasujících.

Usnesení vstupuje v platnost k 1. lednu 2025.

Na začátku roku 2025 budou běžnými komunikačními cestami (Facebook, web, bulletin, osobně...) členové upozorněni na změnu částky a požádáni o její plné uhrazení do 28. 2. 2025.

Bylo dohodnuto, že stanovení konkrétního termínu k zaplacení je nezbytné, jinak členové zapomínají.

Počet členů ke konci roku 2024: 224.

Připomínáme, že dle stanov je základní povinností členů placení příspěvků společnosti.

10. Různé

Úprava Stanov SOB (Petr Kopejska)

Nutnost úpravy v bodech:

- a) Článek V. stanov SOB, odstavec 3 – schvalování nového člena SOB, stávající znění: „Výbor SOB musí o přijetí člena rozhodnout do 60 dnů od obdržení přihlášky.“ Návrh na změnu: „Výbor SOB může o přijetí člena rozhodnout na nejbližší členské schůzi SOB, na které probíhá i schůze výboru.“
- b) Čl. V. – povinnosti řádného člena SOB, stávající znění: „Řádný člen SOB má povinnost účastnit se zejména výroční členské schůze a dalších jednání orgánů SOB.“ Návrh na změnu: tuto pasáž z článku V. odstavce povinností člena SOB zcela vypustit.
- c) Volba kontrolní komise – návrh obsazení komise: Karel Vala, Jiří Svoboda, Emanuel Nožička.

(Souhrnné hlasování o všech třech bodech změny stanov: Ano: 14, Ne: 0, Zdrželi se: 0)

Návrh výše zmíněné změny stanov SOB byl přijat 100 % hlasů přítomných.

Informace o daru malíře, textilního výtvarníka a sochaře Zdeňka Šplíchala z Třebíče – obraz Otokara Březiny:

Pan Zdeněk Šplíchal nedávno namaloval portrét básníka Otokara Březiny, s jehož dílem je celý život nějak propojen. Rozhodl se ho darovat Společnosti Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou.

Přislíbil i realizaci jarní výstavy svých prací v Muzeu Otokara Březiny. Vernisáž by měla proběhnout 22. března 2025. Petr Kopejska vyzvedne obraz u autora, darovací smlouva obsahuje podmínku od autora obrazu: vystavení obrazu v muzeu.

Úkol uvedení všech sponzorů SOB za rok 2024 na Facebooku si vzali za úkol Roman Rogner a Lenka Štraubová.

11. Závěr, shrnutí projednaného a rozloučení. Diskuse k jednotlivým projednávaným bodům členské schůze proběhly průběžně.

Zapsala Lenka Štraubová, finanční referentka SOB
a průvodkyně v Muzeu Otokara Březiny, členka výboru SOB

Kontroloval a upravil Petr Kopejska, předseda SOB

■ ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI OTOKARA BŘEZINY, Z. S., ZA ROK 2024

Příjmy

Společnost získala od města Jaroměřice nad Rokytinou dotaci ve výši 79 000 Kč, částka byla použita na provoz budovy muzea a činnost SOB.

Na přeplatcích za spotřebované energie jsme dostali 12 715 Kč.

Členské příspěvky byly vybrány ve výši 6 750 Kč. Roční příspěvek je ve výši 150 Kč, tzn. že zaplatilo 45 členů, což je smutný výsledek, zapsaných členů SOB v roce 2024 bylo 230.

Děkujeme všem dárcům, kteří nám přispěli částkou 42 410 Kč na činnost společnosti. Bez této pomoci by nebylo možné zajistit chod muzea. Seznam našich dárců uveřejňujeme na webových stránkách SOB a pravidelně uvádíme v *Bulletinu*.

Na vstupném do muzea bylo vybráno 23 065 Kč.

Prodej knih 6 008 Kč.

Doplnění pokladny 19 000 Kč.

Celkem **188 948 Kč**.

Výdaje

Největší výdajovou položkou je provoz muzea: 67 453,52 Kč (plyn, voda, elektřina), 3 588 Kč, (internet).

Činnost SOB – průvodcovství ve výši 46 908 Kč.

Vydávání *Bulletinu SOB* stálo 12 375 Kč.

Činnost SOB ve výši 2 202 Kč.

Nákup knih 7 815,70 Kč.

Kulturní pořady – v této položce je zahrnuta částka 53 500 Kč, použitá na obnovu *Knihy života* na básnickově hrobě. V roce 2023 jsme od členů dostali 28 500 Kč a město Počátky nám darovalo částku 25 000. Obě částky jsme převedli na účet města Jaroměřice na Rokytinou, které obnovu *Knihy* v roce 2024 zaštitilo a doplatilo zbytek ceny. Všem velké díky.

Částku 18 795 Kč jsme použili na realizaci muzejní noci, Víkendu otevřených zahrad a školní soutěže.

Ostatní výdaje (vedení účtu, cestovné) 8 176,08 Kč.

Převod hotovosti do pokladny 19 000 Kč.

Celkem **239 813,46 Kč**.

Stav na běžném účtu k 31. 12. 2024: **122 034,81 Kč**.

Stav pokladny k 31. 12. 2024: **8 176,00 Kč**.

Společnost v roce 2024 hospodařila se **ztrátou ve výši 50 865,46 Kč**. Musíme však zohlednit částku 53 500 Kč předanou na obnovu *Knihy*.

Reálný výsledek hospodaření je **zisk ve výši 2 634,54 Kč**.

■ PLÁN ČINNOSTI SOB V ROCE 2025

Sobota 22. března

Tradiční výroční setkání členů a příznivců SOB v Jaroměřicích se slavnostním programem a výroční členskou schůzí (Petr Kopejska + kolektiv SOB)

Sobota 22. března dopoledne

Vernisáž výstavy malíře, grafika, textilního výtvarníka a sochaře Zdeňka Šplíchala

24.–25. května

Účast na Setkání parohatých měst v Jedovnici prezentací SOB

Pátek 30. května

Muzejní noc v Muzeu Otokara Březiny (Lenka Štraubová + kolektiv SOB), komentované promítání fotografií a filmu z básníkovy pohřbu

Sobota a neděle 7. a 8. června

Víkend otevřených zahrad (Veronika Zlatušková, Helena Stejskalová, Ladislav Vejtasa), fotografie pana Makovičky

Pátek 25. července

Muzikoterapie v Muzeu Otokara Březiny (Petr Kopejska)

Srpen 2025

Letní setkání s Otokarem Březinou v Jaroměřicích nad Rokytnou prostřednictvím zhudebněné poezie, četby z dopisů, esejů, recitace, střípků ze života (Petr Kopejska + členové a příznivci SOB)

Sobota 13. září

tradiční výroční setkání členů a příznivců SOB v Jaroměřicích se slavnostním programem (Petr Kopejska a kolektiv SOB)

Prosinec 2025

Tradiční adventní setkání

■ PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme panu **Viktoru Dvořákovi** z Moravských Budějovic, členu Klubu esperantistů v Praze, za vzácné dary v podobě historických tisků, týkajících se jednak životních mezníků profesorky literatury, hudby a dějin umění, filoložky paní Heleny Voldánové, která mimo jiné působila v Argentině; jednak slovinského překladatele Tine Debeljaka či překladatele Březinových básní do francouzštiny Hanuše Jelínka. Děkujeme též za rozmanité tiskoviny Viktora Dvořáka týkající se zejména překladu básně *Moje matka* do esperanta a do jiných jazyků.

Rovněž děkujeme muzikantovi, houslistovi a pedagogovi panu **Petru Hudečkovi** z Jaroměřic nad Rokytnou za poskytnutí zajímavých materiálů z historie města Jaroměřic, z nichž se některé týkají přímo Muzea Otokara Březiny nebo básníka samého. Děkujeme mu také za hudební doprovod k vernisážím a jiným akcím, které pořádá Společnost Otokara Březiny.

Výbor SOB

Ve spolupráci s městem
Jaroměřice nad Rokytnou
vás srdečně zveme na

JARNÍ SETKÁNÍ SOB dne 22. března 2025

Program

10.15 – pietní akt u hrobu Otokara Březiny –
promluvu přednese Petr Kopejska, předseda SOB

10.30–12.00 – setkání členů SOB a hostů v Muzeu
Otokara Březiny, spojené s vernisáží výstavy
malíře, grafika, textilního výtvarníka a sochaře,
pana Zdeňka Šplíchala

13.30–14.30 – výroční členská schůze SOB,
proběhne v knihovně Muzea Otokara Březiny

14.45–16.00 – pořad Petra Kopejsky Bratrské pouto
a esoterismus v díle a v životě Otokara Březiny;
knihovna Muzea Otokara Březiny

**Společnost
Otokara
Březiny**

**Muzeum
Otokara
Březiny**

zvou na vernisáž
výstavy malíře, grafika,
textilního výtvarníka a sochaře

Zdeňka Šplíchala

VIDITELNÉ ZA SKRYTÝM

22. března 2025 v 11.00 hodin

Úvodní slovo František Dvořáček

Hudba a recitace
Petr Kopejska

Výstava bude otevřena do 29. června 2025
denně od úterý do neděle
9–11 a 14–16 hodin
nebo po domluvě na telefonu 603 760 768

Děkujeme všem sponzorům, kteří podpořili Společnost Otokara Březiny v roce 2024: město Jaroměřice nad Rokytnou, město Počátky, DVD Jaroměřice nad Rokytnou – Ing. Čermák, Ing. Petr Kopejska, Vladislav Motýl, hotel Opera, PhDr. Jiří Poláček, MUDr. Xenie Preiningerová, JUDr. Karel Trojan, Jaroslav Frýdek, MUDr. Petr Dvořák, Jakub Zejda, Hynek Bednář Michal Zlatuška, Helena Hortová, Pekařství Malena a Naturalenka – Alena Čechová a další drobní dárcové.

Bulletin vydává výbor SOB v Jaroměřicích nad Rokytnou,
Březinova 46, 675 51, IČO 44065841
Kontakt: kopejska@gmail.com,
studijniknihovna@otokarbrezina.cz
Číslo účtu SOB 226798166/0300
www.otokarbrezina.cz

B

Toto číslo sestavil výbor SOB
Příspěvky Petr Kopejska, František Dvořáček,
Lenka Štraubová a výbor SOB
Redakce a korektury Dobrá čeština
Grafický návrh a úprava Magdalena Martinovská
Tisk Helena Stejskalová a Helena Hortová